

บทที่ 4 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการใช้วารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการใช้วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในด้านปริมาณของการใช้วารสาร อายุของวารสาร ตลอดจนประเภทสาขาวิชาของวารสารที่มีการใช้

วิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรของงานวิจัยนี้คือ วารสารภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 94 ชื่อ และวารสารภาษาต่างประเทศสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 77 ชื่อ ซึ่งเป็นวารสารที่ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับมาโดยสม่ำเสมอด้วยการเสียค่าบอกรับ มีทั้งวารสารฉบับปัจจุบัน วารสารย้อนหลังฉบับปลีกและวารสารย้อนหลังฉบับเย็บเล่ม ทั้งนี้ไม่รวมถึง วารสารประเภทดัชนีและสารระสังเขป

2. การศึกษาการใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ บทความวารสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 จัดทำบัตรบันทึกข้อมูลการใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย โดยใช้กระดาษบันทึกข้อมูลขนาด 5x8 นิ้ว เพื่อใช้สำหรับรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดในบัตรบันทึกข้อมูลประกอบด้วย ชื่อวารสาร ประเภทสาขาวิชา ปีพิมพ์ของวารสารที่มีในห้องสมุด ข้อมูลการใช้วารสารในแต่ละช่วงของการรวบรวมข้อมูล (ดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 116-117) บัตรบันทึกข้อมูล 1 แผ่น ใช้สำหรับวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย 1 ชื่อ ซึ่งเมื่อบัตรบันทึกข้อมูลได้ลงชื่อวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยพร้อมสาขาวิชา ปีพิมพ์ที่มีในห้องสมุดแล้ว ให้นำมาจัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร โดยจัดทำเป็นบัตรบันทึกข้อมูลของวารสารภาษาไทย 2 ชุด และวารสารภาษาต่างประเทศ 2 ชุด เพราะบัตรบันทึกข้อมูลของวารสารภาษาไทย 1 ชุด และวารสารภาษาต่างประเทศ 1 ชุด ใช้เก็บข้อมูลที่ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และบัตรบันทึกข้อมูลของวารสารภาษาไทย อีก 1 ชุด และวารสารภาษาต่างประเทศ อีก 1 ชุด ใช้เก็บข้อมูลที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.3 กำหนดสาขาวิชาของวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศแต่ละชื่อที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย โดยจำแนกตามสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในหนังสือคู่มือชื่อ "รายชื่อวารสารภาษาไทยในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา" ของคณะกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ฉบับพิมพ์ปี 2525 ซึ่งสาขาวิชาดังกล่าวได้ปรับปรุง

จากการแบ่งสาขาวิชาของ UNESCO และได้ยึดหลักเกณฑ์อื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย คือ ประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่องระเบียบการแบ่งวิชาแต่ละประเภทออกเป็นสาขา ซึ่งประกาศเมื่อ 3 ตุลาคม 2523 และหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2523

สำหรับการจัดสาขาวิชาวารสารแต่ละชื่อที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยตามสาขาวิชาดังกล่าวข้างต้นนั้นพิจารณาใช้คู่มือเป็นเกณฑ์คือ

คณะกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.
รายชื่อวารสารภาษาไทยในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (ม.ป.ท.) :
 คณะอนุกรรมการ, 2525.

Ulrich's International Periodicals Directory : a
Classified Guide to Current Periodicals, Foreign and
Domestic. 29th ed. New York : Bowker, 1991.

2.4 ขอความร่วมมือจากนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ช่วยวิจัย 2 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของงานวารสารและเอกสาร หอสมุดกลาง 2 คน ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดและวิธีการรวบรวมข้อมูลไว้อย่างชัดเจน

2.5 ขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และงานวารสารและเอกสาร หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสองช่วง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ 2 วิธี คือ

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้วารสารภายในห้องสมุด โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้วารสารจริงของผู้ใช้ ซึ่งจะเป็นวารสารที่ผู้ใช้นำไปอ่านวารสารหรือที่อื่น ๆ นอกเหนือจากบนชั้นวางวารสาร เมื่อผู้ใช้ได้ใช้วารสารนั้นเสร็จแล้วผู้วิจัยเลือกบันทึกข้อมูลเฉพาะวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่มีชื่อในขอบเขตของการวิจัย ลงบนบัตรบันทึกข้อมูล 1 ครั้งต่อ 1 ปีต่อเนื่อง

3.2 การยืมวารสารออกนอกห้องสมุด จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัตรยืมวารสารเฉพาะวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่มีชื่อในขอบเขตของการวิจัย โดยบันทึกข้อมูลลงบนบัตรบันทึกข้อมูล 1 ครั้งต่อ 1 ปีต่อเนื่อง

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลาดังนี้

ช่วงที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสาร ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2534 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการถอนวิชาเรียนโดยที่รายวิชานั้นไม่ปรากฏในทรานสคริปต์ 1 วัน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ถึงวันที่ 2 มีนาคม 2535 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 รวมเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 1 ได้ 89 วันโดยไม่รวมวันนักขัตฤกษ์ซึ่งมี 5 วัน

ช่วงที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสาร ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2535 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการถอนวิชาเรียนโดยที่รายวิชานั้นไม่ปรากฏในทรานสคริปต์ 1 วัน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ถึงวันที่ 25 กันยายน 2535 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 รวมเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 2 ได้ 84 วัน โดยไม่รวมวันนักขัตฤกษ์ซึ่งมี 2 วัน

เวลาที่จะทำการเก็บบันทึกข้อมูลการใช้วารสารในแต่ละวันจะเก็บบันทึกข้อมูลในช่วงเวลา 11.00 น. และ 15.30 น. ที่ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และจะเก็บบันทึกข้อมูลในช่วงเวลา 11.00 น. 15.30 น. 19.00 น. และ 21.00 น. ที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำบัตรบันทึกข้อมูลการใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเฉพาะวารสารที่มีการใช้โดยการขีดค่าคะแนนการใช้แล้ว มาสรุปผลรวมความถี่ของการใช้ทั้งหมด รวมจำนวนชื่อของวารสารที่มีการใช้ในแต่ละสาขาวิชา และรวมจำนวนความถี่ของวารสารที่มีการใช้ในแต่ละปีที่พิมพ์ นำจำนวนรวมที่ได้แต่ละประเภทมาวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณาดังนี้

4.1 สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับปริมาณการใช้วารสาร สาขาวิชา และอายุของวารสาร คือ ร้อยละ สำหรับการกำหนดอายุของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนั้นได้กำหนดให้ฉบับปัจจุบันของวารสารคือ ปี 2535 หรือ 1992 เป็น 0 ปี และอายุของวารสารฉบับย้อนหลังจะนับจากปีปัจจุบันไปตามลำดับคือ ปี 2534 หรือ 1991 เป็น 1 ปี ปี 2533 หรือ 1990 เป็น 2 ปี เป็นต้น และถ้าหากปีที่พิมพ์ของวารสารนั้น ๆ คาบเกี่ยวกัน 2 ปี การให้คะแนนการใช้วารสารตามปีที่พิมพ์ จะแบ่งเป็นละ 0.5 คะแนน

การหาค่าร้อยละใช้สูตร

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

p = อัตราส่วนร้อยละ

F = จำนวนวารสารที่มีการใช้

N = จำนวนวารสารทั้งหมดที่มีการใช้

4.2 สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของรายชื้อวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่มีการใช้ทั้ง 2 ช่วงเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ (Spearman Rank Order Correlation Coefficient) ตามสูตรดังนี้

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N-1)}$$

r_s = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่

D = ผลต่างของค่าเฉลี่ยอันดับที่ของวารสารที่มีการใช้ในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 1 (R_x) และช่วงที่ 2 (R_y)

N = จำนวนชื้อของวารสารที่มีการใช้ในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ช่วง

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ที่คำนวณได้เพื่อทดสอบหาค่านัยสำคัญจะใช้สูตร

$$t = \frac{r_s \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r_s^2}}$$

t = ค่านัยสำคัญที่ทดสอบได้

r_s = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่

N = จำนวนของวารสารที่มีการใช้ในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ช่วง